

© WALTER VAN NIECK

TOPPEN IN DE KOMKOMMERTEELT

In de komkommerteelt wordt het toppen van de plant in 2 stadia van het gewas toegepast. In het beginstadium topt de plantenkweker de planten en in een veel later stadium, als er al stamvruchten zijn geoogst, topt de teler de ranken. Vorig jaar zette het Proefstation voor de Groenteteelt proeven op om dieper in te gaan op deze 2 vormen van toppen. – *Martine Wuytack, Proefstation voor de Groenteteelt*

In het beginstadium worden komkommerplanten bijvoorbeeld ter hoogte van het derde bladoksel getopt. De kop van de plant wordt weggenomen en 2 zijscheuten groeien verder om 2 stengels op eenzelfde plant te vormen. Deze planten worden getopte planten genoemd. In een veel later stadium worden de intussen gevormde ranken getopt.

Getopte planten

Het grote voordeel van getopte planten voor telers is dat ze hun zaai- en plantkosten kunnen verminderen, vermits één getopte plant 2 niet-getopte planten vervangt. Zo dalen de zaadkosten met 50% en de plantkosten met 26%. Met de proeven wilde het Proefstation nagaan of er verschillen waren tussen getopte en niet-getopte planten op het vlak van

productie, vrucht kwaliteit en gewasgroei. De proeven werd aangelegd in de eerste, tweede en derde teelt. Voor elke teelt werden de opbrengst en het aantal vruchten geregistreerd, waaruit men het gemiddelde vruchtgewicht kon afleiden. Dit is van belang voor de prijsbepaling, aangezien er een specifieke prijs wordt bepaald voor de diverse gewichtsklassen. Tabel 1 geeft de productieresultaten per teelt en per object weer. In de eerste en derde teelt is er slechts een klein productiever-

schil tussen de getopte en de niet-getopte planten. Door de lagere zaad- en plantkosten realiseren de getopte planten hier een beter rendement. In de tweede teelt geven de getopte planten wel een lagere opbrengst dan de niet-getopte planten. Bij de getopte planten worden er iets zwaardere vruchten gevormd. Om het rendement te bepalen van de getopte planten in vergelijking met de niet-getopte planten, wordt er rekening gehouden met de omzet. De gemiddelde gewichtssortering en de middenprijs van die dag spelen een rol bij het berekenen van de omzet. Om het rendement te berekenen, houdt men ook rekening met de lagere zaad- en plantkosten van de getopte planten. Voor de uitgevoerde proef behaalden de getopte planten een 8% lagere omzet en een rendement dat 4% lager lag in vergelijking

.....
Met getopte planten kan je de zaadkosten met 50% en de plantkosten met 26% verlagen.
.....

met de niet-getopte planten. In de tweede teelt kon het rendement met de getopte planten niet worden verbeterd.

Vrucht- en gewasbeoordeling

Een goede vruchtkwaliteit is essentieel om te kunnen voldoen aan de Flandria-normen. Daarom werd er 3 keer per teelt een vruchtbeoordeling uitgevoerd. De vruchten werden na de oogst beoordeeld op uiterlijke kenmerken en na 10 dagen bewaring op houdbaarheid. Dat leverde iets betere scores op voor de vruchten van de niet-getopte planten. Verder wordt er ook steeds een gewasbeoordeling (groei-kracht, scheutgroei en vruchtaanleg) uitgevoerd op 3 momenten in de teelt. In de eerste teelt zijn de getopte planten groeikrachtiger dan de niet-getopte planten en in de eerste en derde teelt worden er bij de getopte planten minder ranken gevormd. Net na het toppen wordt de groei van de pas gezaaide planten even geremd. Daarom zaait men getopte planten 1 week vroeger dan niet-getopte planten. Eén week na het planten hebben de getopte planten nog steeds een voor-sprong in lengtegroei. In de tweede teelt wordt die voorsprong ingehaald tijdens de tweede week. In de eerste en de derde teelt groeien de getopte planten eerst tot aan de draad en worden ze pas later ingehaald door de niet-getopte planten.

Ranken toppen

In een traditionele teelt wordt de kop van de plant weggenomen als de draad wordt bereikt. Van daaruit ontwikkelen zich 2 zijscheuten, van waaruit vervolgens de ranken groeien. Deze ranken worden op hun beurt getopt. De plaats waar deze ranken worden getopt, beïnvloedt de

Door de ranken niet te toppen, ontstaat er onderaan veel meer gewasgroei en vruchtvorming en is het gewas voller.

Tabel 1 Productieresultaten van komkommerteelt in 2012 bij de proeven getopte planten en ranken toppen – Bron: PSKW

	Object	Opbrengst (kg/m ²)	Aantal vruchten (#/m ²)	Vruchtgewicht (g)
Proef getopte planten				
1ste teelt	Getopt	22,0	48,9	450
	Niet getopt	21,2	48,6	436
2de teelt	Getopt	25,3	56,1	450
	Niet getopt	27,1	60,9	446
3de teelt	Getopt	15,9	38,0	419
	Niet getopt	15,3	37,5	407
Proef ranken toppen				
1ste teelt	Na 1ste vrucht	18,4	41,5	443
	Na 2de vrucht	20,6	46,1	446
	Na 3de vrucht	21,4	48,4	441
	Niet toppen	22,1	49,8	445
2de teelt	Na 1ste vrucht	26,9	59,3	453
	Na 2de vrucht	28,1	61,6	456
	Na 3de vrucht	27,7	60,6	457
	Niet toppen	28,7	63,2	454
3de teelt	Na 1ste vrucht	14,8	35,9	412
	Na 2de vrucht	15,8	38,9	405
	Na 3de vrucht	15,4	37,8	408
	Op goothoogte	15,9	38,9	408

verdere gewasgroei en vruchtontwikkeling. Je kan kiezen om de ranken te toppen na de eerste, tweede of derde vrucht, ze op goothoogte te toppen of zelfs helemaal niet te toppen. In tabel 1 zie je dat de hoogste opbrengsten in alle teelten worden behaald bij het niet toppen of het toppen van de ranken op goothoogte. Dit is het duidelijkst in de eerste en tweede teelt. Toppen na de eerste vrucht geeft in alle teelten de laagste producties. Onderaan is er minder gewasgroei en vruchtvorming en het gewas is meer open (zie openingsfoto). De producties bij het toppen na de tweede en de derde vrucht zijn redelijk gelijkaardig. Bij het gemiddelde vruchtgewicht en voor de gewas- en vruchtbeoordelingen worden slechts kleine verschillen tussen de objecten vastgesteld. In bepaalde gevallen zorgde de vruchtkleur wel voor verschillen. Bij het niet toppen van de ranken worden iets blekere vruchten geoogst in vergelijking met de andere objecten, omdat de komkommers hier soms veel lager hangen en dus minder licht opvangen.

Gewasverzorging

Een belangrijk aspect voor de teler is ook de tijd die nodig is om de gewasverzorging uit te voeren. Op het Proefstation noteren we enkele ervaringen hiermee. Het niet toppen of toppen op goothoogte vraagt toch voldoende gewasverzorging. Als er niet wordt getopt, behoud je het best een overzichtelijk gewas. Bij dit

object werd er extra aandacht aan besteed om bladeren uit het gewas te verwijderen en de ranken mooi te ordenen, zodat er ook mooie, rechte komkommers konden worden geoogst, die voldoende licht ontvingen. Het aantal arbeidsuren kan je dus niet verminderen door de ranken niet te toppen. Bij het toppen van de ranken na de eerste vrucht moet je immers veel regelmatig door het gewas gaan om te verhinderen dat er al een tweede vrucht wordt gevormd, die dan bij het toppen verloren gaat. Door rekening te houden met de factoren arbeid en opbrengst kan je besluiten dat het toppen na de derde vrucht het meeste voordeel oplevert in de eerste teelt. In de tweede en derde teelt is zowel het toppen van de ranken na de tweede als na de derde vrucht een goede keuze.

Besluit

Met de gegevens van de getopte planten kan je bewuster een keuze maken tussen getopte en niet-getopte planten. De tweede proef is een goede leidraad om de plaats te bepalen waar de ranken het best getopt worden. Houd wel nog rekening met andere factoren, zoals de klimaatgegevens en de stand van het gewas op dat moment. ■

Deze proef kwam tot stand met de financiële steun van [Gemeenschappelijke marktordening – Europese Unie en Mechelse Veilingen \(GMO MV\)](#).